

Љубомир КЕКЕНОВСКИ

W

*Ri zi kot vari ra
vo obrat en razmer
so znaewet o*

W

I rvi ng FI [ER

БУНКЕР СИСТЕМ

Родното место на промените е човековиот разум и сознание. Затоа без и понатака да се самозалажуваме треба да кажеме дека реформите мора да почнат прво од луѓето за потоа да може да се менуваат фирмите или институциите. Примордијалниот проблем е дека овие и вакви луѓе со овој ментален склоп и табиет, не можат да менуваат никого и ништо ако не почнат да се менуваат самите себе. Тоа е првиот неопходен чекор/услов без кој не се може. Простор за сопствено преслушување може да се отвори кај неколку битни социјални и општествени структури кои се проблематични. Највидлива и изложена на редефиниција е искривената позиција на претставниците на трудот и на капиталот, како клучни категории во современата економија. Имено, што од незнаење, а што од оправдана горчина и безнадежност, работниците непријателски се поставуваат во однос на работодавците. Со тоа изгубена е една клучна партнерска релација меѓу бизнисмените и работниците. Ако сакате поконкретно меѓу добрите бизнисмени и добрите работници. Тие меѓусебно се почитуваат, си требаат како леб и сол, и можат да се разберат многу лесно. Ако се промаши етаблирањето на оваа продуктивна и комплементарна врска меѓу добрите претприемачи и работници која создава развој, тогаш ќе се воспостави онаа другата непродуктивна што ја имаме денеска. Тука на површина избива виртуелен рововски судир меѓу очајните работници со превртливите транзициони "менаџери" и рентиери.

Како признавање на логиката од претходните застапувања /видувања, стигна од Пактот за стабилност, најдиректно од координаторот Ерхард Бусек кој излезе со предлог: "ОХРИДСКИ ДОГОВОР 2", КОЈ БИ ТРЕБАЛО ДА ГО ДОГОВОРАТ РАЗЛИЧНИ СОЦИЈАЛНИ ГРУПИ". ЗАБЛУДАТА НА ПРВИОТ ОХРИДСКИ Е ТОА ШТО "ТОЈ СЕ РАЗБИРА КАКО СО-РАБОТКА МЕЃУ РАЗЛИЧНИ ЕТНИЧКИ ГРУПИ, НО ТРЕБА КОХЕЗИЈА МЕЃУ РАБОТодавците и вработените, меѓу различни генерации население итн. Тоа мислам дека е потребно и дека ќе донесе поголема стабилност. Тој би бил економски договор кој би ја дефинирал социјалната мапа". Така дословно вели горенаведениот авторитет, со што целосно се поклопува со поодамнешните

укажувања на мојата маленкост за неопходноста од врзување на политичките права со економските обврски.

Клучното прашање за сите земји/влади е што треба да се направи за да се поттикне бизнисот? Најгенерално може сè само не она што го направивме ние од него - импровизација во привремен поредок. Бидејќи токму тоа е многу пати и на многу места проверено како неуспешно. Всушност, бизнисот е исткаен од невидлива преѓа, како мека и софистицирана перцепција на секој граѓанин, која се креира како претпазлив рефлекс од пораките кои му ги испраќа власта преку правната/законска практика за да го намами на вложување во земјата секој оној кој има идеја и средства. **А ШТО НАПРАВИВМЕ НИЕ ЗА ДА ГО РАЗВИЕМЕ БИЗНИС АМБИЕНТОТ?** Откако завр-

ши приватизацијата на фирмите, како последна тврдина која потклезна/падна пред освојувачкиот налет на политичкиве махери беа државните места/јасли. **ЗА КРАТКО ВРЕМЕ СИ СЕ ОДОМАКИНИЈА ТАМУ И ТОЛКУ ЦВРСТО СЕ ЗАБАРИКАДИРАА ШТО СКОРО СИ ГИ ПРИВАТИЗИРАА КЛУЧНИТЕ ИНСТИТУЦИИ И ЈАВНИТЕ ФУНКЦИИ.** Па, сега ела најди некој јунак кој ќе влезе во она здравствено дувло, како се доаѓа до различни дозволи, кај сè се трошат парите од образование, и илјада други јавни набавки од централниот до општинските буџети. Така секој од уморниве транзициони херои си доби во наследство своја прчија. **КОЈ СЕ ОДМАРА ВО ЛОКАЛНА ГЕ-ГЕ ЗАДРУГА, КОЈ ВО ОПШТИНСКО ПРЕТПРИЈАТИЕ, КОЈ ЗАЛЕГНАЛ ВО НЕКОЕ МИНИСТЕРСТВО, А БОГАМИ НЕКОЈ БАЈАГИ СЕ УСПАЛ ВО**

СУДСТВОТО, ДОДЕКА ДРУГ ДЛАБОКО ДРЕМЕ ВО ОБВИНИТЕЛСТВОТО...

При тоа секој од секого е крајно незадоволен, полицијата од обвинителството, ова од судството, и двете претходни од катастарот, здравството и образованието, од финансиите/платите, бизнисот од власта, сите ние заедно од политичарите и така до бескрај. Но, за да биде парадоксот позасилен, колку што се понезадоволни од состојбите кај себе, толку се противат на било каква промена. Па, така пред секоја институција/установа локалниот моќник, директор или министер си подигнал свој бедем и не дава никој да му се меша во "бизнисот".

Всушност, ако размислите подлабоко, се одеше мошне логично. **КОГА ЌЕ ТРГНЕТЕ ПО МАГИСТРАЛАТА НА КОЈА СЕ ПРОМОВИРАШЕ ДРЖАВНА ЕКВИДИСТАНЦА, НАМЕСТО ЕКВИПОЛЕНЦИЈА, ТОГАШ ЌЕ ЈА ДОТЕРАТЕ ДО ТАМУ ШТО НЕ САМО КОСОВО ДЕНЕС ИЛИ БУГАРИЈА УТРЕ ЌЕ НИ ВОВЕДЕ ВИЗИ, ТУКУ ОВАА ПОГУБНА ЛОГИКА САМО ПРОДОЛЖИ И СЕ ПРОДЛАБОЧИ НА ВНАТРЕШЕН ПЛАН.** Имено, додека со надворешниот свет отидовме/забегавме ептен на еквидистанца, внатре во земјата, позиција со опозиција, една со друга институција и секој со секого, се игра класичен бункер систем.

ВО МЕЃУВРЕМЕ НАШИВЕ ЕКОНОМИСТИ И ДРУГИ ЛЕКАРИ ИСТРЧАА УШТЕ ЕДЕН КРУГ ДУРИ ДО ИРСКА ДА БАРААТ ИЉАЧ ЗА ДОМАШНАВА ЕКОНОМСКА БОЛЕСТ. А можеа да тркнат до најблиската библиотека или до првото Интернет кафе и да видат дека таму кај што има долготраен правен англосаксонски поредок силна/влијателна црква, дефиниран систем на вредности има и погоден бизнис амбиент. Ако на една Индија може со близу милијарда луѓе да ѝ користи институционалниот поредок оставен од британските империјалисти, што не би можел на многу помалата Ирска. Тоа само уште еднаш покажува дека производна сила број еден е стабилниот институционален амбиент и функционалното законодавство, а не полит-економските импровизации на ситни профитери, молење за евтини кредити и простување долгови од надвор, или извори на нафта и рудно богатство дома.

НО, АКО ВЕЌЕ ТРЕБА ДА СЕ НАУЧИ НЕШТО И ДА СЕ ПОЈДЕ ПРЕКУ ГРАНИЦИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, НАЈДОБРО/НАЈПОУЧНО Е ДА СЕ ПРЕМИНЕ ОД ЕДНА ВО ДРУГА МАКЕДОНИЈА. НА ПРИМЕР, ОД СТРУМИЦА ВО ПЕТРИЧ. АКО ГИ СПОРЕДУВАТЕ НА ПРВ ПОГЛЕД ТОА ВИ Е КАКО ДА ГО СПОРЕДУВАТЕ КОСОВО СО СЛОВЕНИЈА. Од "наша" страна луксузни куќи, уредени дворови со луксузни автомобили и трактори, од другата страна запустени села, калливи улици, немалтерисани куќи и празни дворови. Сепак, мислењето на домашните и особено странските инвеститори за Р Бугарија и за Р Македонија е сосема различно. Мора да има некоја битна разлика што очигледно ја препознаваат странските инвеститори, од Австрија, Грција, Германија, Русија... Единствено тие имаат најточна перцепција, најдобро го чувствуваат бизнис амбиентот, и го проценуваат имиџот на сигурна држава која знае што прави и каде оди. **АКО СЕ ПОГЛЕДНАТ СТРАНКИТЕ ВЛОЖУВАЊА САМО ПОСЛЕДНИВЕ ГОДИНИ, ЌЕ ВИДИМЕ ДЕКА НИЕ КАКО ДРЖАВА НЕ СМЕ МОЖЕЛЕ ДА ПРИВЛЕЧЕМЕ ТОЛКУ СТРАНКИ ИНВЕСТИЦИИ КОЛКУ ШТО СЕ НАПРАВЕНИ САМО ВО ЕДНО ПОТПИРИНСКО СЕЛО БАНСКО.**

На крај се гледа дека не треба да се оди многу подалеку од себе, за да се преиспитае и да се запрашаме, што (кој) е тоа што ги брка инвеститорите од овде и зошто при сета сиромаштија огромни инвестиции одат таму, а при сето лично и инфраструктурно богатство кај нас како да фатила инвестициона чума?